

INVENTOIDUT SUOKOhteet Pohjois-Pohjanmaalla 2011

Raportit

Elina Palojärvi

Lusikkasuo-Iso Kontiosuo, Pudasjärvi (19.7.2011)

Luonnontilaiseen verrattava (3,5/5) Lusikkasuo - Iso Kontiosuon suokokonaisuus sijaitsee Pudasjärven pohjoispuolella Kivarijoen itäpuolella. Suot edustavat rimpipintaisia keskiboreaalisia aapasoaiteita. Ne muodostavat omat aapasuosuoyhdistymänsä. Lusikkasuon ja Ison Kontiosuon kapeimmassa yhtymäkohdassa vesien virtaussuunta jakautuu eri suuntiin, Lusikkasuolla länteen ja Isolla Kontiosuolla etelään. Suoalueen reunoista lähes 70% on ojitusten piirissä. Lännessä alue rajoittuu tiehen. Luonnontilaisinta suo on Ison Kontiosuon puolella, jonka kaakkoisnurkan suosalmekkeen kautta on myös luonnollinen yhteys suojellun Ohtosensuon – Lavasuon Natura-alueeseen.

Lusikkasuo – Iso Kontiosuolla esiintyy monipuolisesti erilaisia suotyyppejä. Suotyypeistä kaksi on valtakunnallisesti ja yhdeksän alueellisesti uhanalaisia. Monipuolisinta kasvillisuus on Isolla Kontiosuolla. Siellä havaituista kasvilajeista kaksi on valtakunnallisesti uhanalaisia. Alueellisesti uhanalaisia kasvilajeja löydettiin tarkastelualueilta yhteensä viisi kappaletta ja lintulajihavainnoista kaksi on valtakunnallisesti ja yksi alueellisesti uhanalainen laji. Soiden käyttöarvot painottuvat marjastukseen, porojen laiduntamiseen ja retkeilyyn. Lusikkasuon lounaiskulman kautta kulkee mm. moottorikelkkareitti. Tieyhteydet alueelle ovat hyvät.

Lusikkasuo 7263500:3506000

Lusikkasuon luonnontila on heikentynyt (2/5). Kapeanpitkän suojuotin pohjois- ja eteläreunat on ojitettu. Suo saa vesitäydennystä idästä Ison Kontiosuon suunnalta. Lusikkasuon vedet laskevat länteen päätyen lopulta Kivarijokeen. Suon keskusta edustaa karua ruoppa- ja sammalrimpinevaa, jonka reunoilla on sara- ja lyhytkorsinevaa. Ojittamattomien kankaiden reunoilla esiintyy tupasvilla-, pallosara- ja korpirämettä. Suojuotin puolesta välistä alkaen esiintyy länteen päin kasvavaa mättäisyyttä. Lusikkasuon keskivaiheilla tiheähkosti esiintyvät mättäät ovat vielä tupasmaisia ja puuttomia. Länsipuolella, lähempänä tietä keloutuneet ohutrunkoiset männyt miehittävät vaikeakulkuisen korkeita jouhisaramättäitä ja mätästyneitä jäniteitä. Mättäiden väleissä on rimpinevaa.

Lusikkasuon lounaisreunassa, Pikku Lomakankaan pohjoispuolella on kapeiden kangassaarekkeiden ja ojien erottama suoyhdistymän osa. Se laskee alkupäästään ojitetun ja isovarpurämeen reunustamana luonnonpuron kautta Kivarijokeen. Osa-alueen tienpuoleinen reuna on äärikarua rahkoittunutta rämettä, jota poropolut kirjavoittavat. Idästä laskee karu oligotrofinen ruopparimpinevajuotti, jonka jäniteillä kasvaa lähempänä ojia puuntaimia. Pikku Lomakankaan pohjoisreuna on ojittamaton ja sen juurella on muutamissa kohdin mesotrofisia sammalpeitteisiä tai aukkoisia lähteitä sekä tihkupintoja, joiden vedet laskevat rehevänä lettonevajuottina alas ruopparimpinevalle. Suoalueelta löytyi myös kolme syvää suppilomaista syvännettä. Syvänteen pohjalla olevaan sammalten alle häviävään tunnelimaiseen koloon tippuu hiljakseen vettä ympäristöstä.

Lusikkasuolla on niukasti eri kasvillisuustyppejä, mutta niistä lähdekasvillisuus, lettonevajuotti ja pallosarakorpiräme kuuluvat valtakunnallisesti uhanalaisiin suotyyppeihin. Suoalueen lähteillä esiintyy ainakin kolme alueellisesti uhanalaista sammallajia.

Iso Kontiosuo

Luonnontilaiseen verrattava Iso Kontiosuo (3/5) muodostaa vaikuttavan aapasuolakeuden suon keskikohdilta etelään ja Lusikkasuolle länteen katsottaessa. Maisemaa korostavat 150 m meren pinnan yläpuolelle kohoavat Piiruanharjut, joiden itäpuolella siintää Ohtosen vaara. Länsireunalla avohakattuina kekomaisia

kivennäismaita reunustavat komeat kelokot. Suon laiteen ojituksista lähinnä Piiruanharjujen länsialarinteelle tehdyt ojitukset voivat vaikuttaa kuivattavasti rimpinevan keskiosiin. Pohjoisosan ojitukset vaikuttavat vain pohjoisosaan suota, koska siellä vedet laskevat kohti pohjoista. Ison Kontiosuon lounaisreunan kankaanreunoja kiertävillä ojituksilla ei myöskään ole vaikutusta. Piiruanharjujen lounaisreuna on ehjä ja ylläpitää osaltaan suon vesitaloutta. Rinteen juurella pohjavesi kumpuaa paikoin lähteinä ja tihkuina pinnalle. Soistuneisuutta nousee myös harjun rinteelle. Näillä soisilla rämekeviolla seisoo kilpikaarnaisia aihkimäntyjä ja keloja. Kivennäismaa on vanhaa kuusimetsää, mikä lisää maiseman jylhyyttä. Toisaalla Piiruanharjuilla ja luoteispuolella suonreunaa ympäröiviltä kankailta ja metsäsaarekkeilta vanhaa metsää on lähivuosina hakattu melko tehokkaasti.

Ison Kontiosuon pääosin karujen ruoppa- ja rahkasammalrimpien ja niitä reunustavien saranevojen vedet laskevat eteläosassa sijaitsevaan luonnonojaan. Ojaa ympäröi karu sararämeikkö. Aivan ojan tuntumassa ja varsinkin sen alkupäässä esiintyy ruohoisuutta. Siniheinä muodostaa siellä laajan, lähes yhtenäisen kaulamättäikön. Aivan suon eteläkärjessä ei käyty. Siellä oja yhtyy toiseen ojaan. Ilmakuvatulkinnan mukaan ojien reunoilla vallitsee korpikasvillisuus.

Ison Kontiosuon keskivaiheilla keskellä rimpinevaa esiintyy virtaavia luonnonvesiuomia, joiden ympäristössä kasvillisuuden trofiataso on minerotrofian paremmalla puolen. Uomien tuntumassa on siniheinävaltaista mesotrofista sararämettä, joka on kävelijän alla yllättävän kantavaa. Puustossa on myös nuorehkoa mäntyä. Mahdollisesti rämeen pohjoispuolella sijaitseva harjun juuren ojitus on vaikuttanut herkkään vesitalouteen alueella, vaikka ympäröivä neva vaikuttaakin varsin vetiseltä.

Ison Kontiosuon keskikohdan vedenjakaja-alueilla on karua lyhytkorsinevaa, rahkarämettä ja keidasrämettä. Pohjoisosassa oligo-mesotrofinen ruopparimpinevakasvillisuus jatkuu. Kapeahkon suoaltaan reunoilla on lyhytkorsi-, kalvakka- ja saranevaa sekä näiden rämemuotoja. Piiruanharjujen puolelta suolle työntyy pari kivennäismaakaarta, joiden väliin jää keskiravinteisia ruopparimpialtaita. Ojat ympäröivät tätä suonosaa lähes kauttaaltaan, mutta niiden vaikutus on jäänyt tähän mennessä ojien lähiympäristöön.